

bi morali znati i to, da su si veselažnuci tvrdili italijanski patrioti. Zato smo, veli 'Vedetta', uvjereni, da će riječki jugoslavenski advokati — per un senso di delicato omaggio — govoriti na riječkim sudovima radije italijanski nego li hrvatski.

Prema ovome bi dakako i hrvatski suci u Dalmaciji bolje učinili, da u italijanskim advokata govore radije italijanski i to opet — per un senso di omaggio delicato...

Insoma mejo de cussi no la podaria andar, a glavno je, da što svrši lijepo ne savrši rdjavo. Uostalom ja gledam čitavu ovu stvar kroz moje čisto filjumaanske naočale i konstatujem jedno, i to, da što nisu Jugoslavenima na Riječi htjeli dati Madžari, to im je ovih dana dao Mussolini... Drugi, koji nisu neutralni, kao što sam ja, mogu o toj stvari da govore i pišu kako ih je volja, ali jedno stoji: koji naime ono, što sam malo prije kazao. Predsjednik Mussolini, najveći fašist na svijetu dopušta, da se djeca riječkih Jugoslavena uče u svom materinjem jeziku. Ovo je dobar znak za budućnost i za vas Istrane... Znak je ovo, da se možda i za vas u tom smislu nešto iza brda valja...

Nego pustimo muziku budućnosti, radije filozofirajmo malo o ovom posljednjem gestu Ministra Predsjednika Mussolina.

Mussolini je državnik, on je fašist, on je političar, pa se već i zbog tih svojih krijeposti bavi više sa stvarima ovoga svijeta. I taj čovjek, koji se više bavi stvarima ovoga svijeta, pobrinuo se je barem donekle i za duša male jugoslavenske djece na Riječi.

A Monsignor Sam i svi oni veliki, koji stoje za njime?

Što su ti božji ljudi učinili za dušu male jugoslavenske djece na Riječi? Jesu li možda od onih pet župa jednu samu podijelili komu hrvatskomu župniku, da naši ljudi, a osobito naša djeca, mogu reći: imamo i mi svoga plovana! Jesu li možda ona silna duhovna gospodstva odredila, da se barem u jednoj riječkoj crkvi misli i pjeva i propovijeda hrvatski?

Ništa od svega toga, kako da čovjek na Riječi ima dojam, da je ovaj novi kler došao na Rijeku s jednom posebnom misijom, naime da ne uči po Hristovoj nauci, sve narode, već samo jedan.

Gospodo, ne igrajte se ni s vjermom ni s narodom!

Medjutim, ako je istina, šik čujem, ovim će grdskim pitanjem pozabaviti svi naši hrvatski i slovenski diecezanski listovi u Trstu i u Gorici.

Vrijeme je — jest Boga mi.

ROKAC.

IZ BUZESTINE

Sada se nama svima vrti po glavi veliko pitanje: Kako će biti s našim vinogradima? Da li ćemo ove godine imati vinu? Ova su pitanja za nas vrlo važna, jer bez vina i bez prodaja vina nama seljaci — ići će do zla Boga zlo! Vino bi moralo poravnati skoro sve naše dugove i namiriti poreze i daće. Vinogradarstvo i vino dakle za nas znači mnogo. Jest mnogo, a dnevno kiti i kiti; danas malo ujutro, večer malo navečer, a sutra će koji hip o podne, i mi se borimo proti bolestima luze kako bolje znamo i možemo. Sada se vidi baš na vinogradima koliko koji može, koliko koji znae i koliko je koji radin i marljiv. Ima na Buzestini, zdravih i bolesnih vinograda. Ima u nas sasama zdravih vinograda, a imade ih i sasama uništenih od peronospore i kukca pipe. Oni, kojima su vinogradi bolesni ili već uništeni, ti su naši ljudi ili nemarni ili neuki ili već sasama propali, jer oni koji su pravodobno, odmah iz početka, i zarana prije kiša i za kiša marljivo skopirali, ti su spasilji svoje vinograde, a sebi pridobili mnogo. Vinogradi su sada dobro svjedočanstvo o pameti i razboritosti, o radivosti ili lijenosti naših vinogradara. Slabi vinograd — slabi gospodari, slaba pamet i nemarnost.

— Mi smo osvjedočeni, da su mnog vinogradi, kod nas i drugdje po Istri, sada uništeni od peronospore najveće radi neznanja i nepučenosti. Mnogi su drugi uzročnici ove godine ne će biti bolesti. Drugi nisu htjeli ili mogli kupiti modru galicu; treći nisu htjeli gaziti moku zemlju, a četvrti nisu se htjeli oblatiti da skrope vinograde. Svi: ovi danas tuže se i jauče radi bolesnih vinograda. Tako sada stvar stoji ovako: nekoi će imati prilično vina, a drugi malo ili pogotovo ništa. A grožđa se zarodilo ove godine mnogo, pa je strašna škoda da nismo svi dobro pazili, da ga sačuvamo od bolesti. Neprocijenjena škoda! Imamo ljekariju, to jest modru galicu i vapno, pak valja se tim razumno i na vrijeme

poslužiti. Čudno je pogledati dva susjedna vinograda: jedan zelen, drugi uveo, žut i pampao. Dva vinograda — dva gospodara i dvije pameti. Ima u nas gospodara, koji ne će prirediti ni desetinu vina prema ovomu što bi mogli i morali imati. A čudno se nekim našim posjednicima, koji prireduju inače 50, 100 i više hl vina, u ove godine ne će ga imati ni 5, 10 ili 20 hl, a u ovo je zalosno.

A baš ovi gospodari ništa ne čitaju, a ne čitaju ni gospodarske knjige. Kad bi oni čitali takove knjige i novine, pak «Istarsku Riječ» i njezinog «Narodnog gospodar», gdje bi našli mnogo lijepa i dobra za gospodarstvo, ti naši ljudi bi bolje gospodarili i bolje pazili, osobito na vinogradu.

— 7. julya bili su s nama zadovoljni naši slavenski sveti, sveta braća Ciril i Metod. Barem mi smo htjeli toga dana paljenjem kresova dati njima našu čast i zahvalu, pak su svakako našu «žrtvu» očajem primili radosno. Mi smo tim kresovima pokazali, da se ik i danas sjećamo, da se i danas domišljamo njihovih dobrih djela za nas Slavene. Prošlo je više od tisuć godina, a oni su nam miliji i draži no ikada do sada. U gladu čovjek spozna što vrijedi korica kruha, a u siromaštinu i gladni mnogo mnogo izgubili smo od ovoga što nam oni dāse, pridobise i namriješe. Oni nam dāše kršćanstvo, a s njim i jezik naš slavenski uvedoše u crkvu. A danas kako je? Znamo to. Mi smo pali u predvečer njihovog dana kresove. Njive, polja, bregovi, krs naš gorili su u njihovu slavi i počast. Dugo go za sada nismo ništa znali i mogli. Mi svetu našu braću nošimo u srcu. Draža nam je njihova uspomena kao što nam je drag naš majčin jezik. Srce nam gori, nek gore i kresovili.

IZ SVETVINCENTINE.

Onkud smo Vam javili, da imamo novog frškog «sindaca», ovaj je skoro svake nedjelje sazivao općinske odbornike, t. j. župani zahtjevali su, da im župani odobre, da mogu uzamiti neke 180000 lira za pokrīće dugova, ali naši župani, uvjereni da ovog druga nije trebalo, nijesu htjeli odobriti. Osobito ih je duboko u srce dirnulo, kad im je općinski tajnik predložio, da se mora nekoliko tisuća platiti za aprovizaciju, jer da joj dugujemo. Molimo gospodina tajnika i njegove kapurijone, nek nam dokažu istinu da su kom. Društvu dali od aprovizacije što badava ili na vjeru, onda se dug mora isplatiti. Znamte, gospodo, koji vedrite i oblaćite sada u našoj općini, isto slično činili ste baš i prije, kad je u rukama općinskim bila aprovizacija. Mišlim da znadete da bismo prije od glada bili umrli nego biste nam na vjeru živeli dali. Naš seljak znade kako je mučno masne pare davao i u najvišim cijinama plaćao živežne iskasnice još prije neg je živeti ni vidio. Mi smo redovito aprovizaciju plaćali sve, a nismo dugovali. Isplaćajte tko je dužan, on nek plati. Mi ovog druga nismo odobriti ne možemo. Kad gospoda u općini uvjediše da im svjetski zastupnici ne će ovaj dug da priznaju, sjetih se drugog načina. Pozivajući župane na sjednicu, na jednoj sjednici opet g. fajvanji i u našoj općini porez na marvu. Naši župani i zastupnici uvjediše, da nemaju nikakvog povjerenja, zapustili su ime protesta općinsku dvoranu i dali su demisiju. Odmah čim su naši zastupnici demisionirali, počeo je gospoda glamtiti: «Hrvati su demisionirali zbog politike.» Nijesu, gospodo, naši župani demisionirali zbog politike, već su uvjedieli, kakvo dobro povjerenje imaju u vama i tko bi htjeo biti i ono, što ga ne prište, pa su dali demisiju zbog vašeg slabog povjerenja i zbog općinske ekonomije.

IZ SV. IVANA KRAJ BUZETA

Skoro bismo se pohvalili i poradovali, da su nastala — ljepša toplija vremena, ako plemo nijesu stalno. Svaki dan zagri, malo se nablači i pokisi. Sino trebamo sunce za sve u polju, osobito radi grožđa. Neki su svoje bolesne loze već obrezali, kao da su već potrgali grožđe. Ovo je tužno da čovjek propače.

— Sino nam boli, što nam ne dolazi redovito naša najbolja učiteljica i tješteljica, a to je uistinu za nas «Istarska Riječ». Očekujemo je barem najkasnije svake nedjelje, a ona ne dolazi, Čujemo i čitamo — zaplijenjena je. Sino nam je žao, da je bila «Riječ» zarobljena radi dopisa iz našeg stoka. Po tomu smo spoznali, o čemu možemo danas razmišljati, a o čemu šutiti. Ali vremena su takova i prigovora nema. Ma mi smo sveistoživi, pa bili makar i mršavi. Mi sada još više volimo sve one, koji trepe i su progognjeni «Istar. Riječ» je muž, čovjek, pravi čovjek, a takova čovjeka i muža dandanas se proganja da se ga uništi. Kad bi bila «Istarska Riječ» kakva baba, ili nekakvo stvorenje u ljudskoj spodobi, koje se mijenja svaki mjesec četiri puta kao luna, kad bi ona govorila i pisala onako samo da laska i se prikupi bogatim i jakim, kad bi «Istarska Riječ» prodavala svoje poštenje i izdavala nacionalni naš osjećaj, onda ne bi se proganjalo i zaplijenjavalo. Za to još svaka naša čast i hvala! Pa da i umre, rekli bismo joj na grobu: Pala je kao što pada junak poštenjak. Ali pasti i umrijeti ne će, jer smo mi živi, jer mi nismo pali ni umri. Dokleđog budemo mi njezini prijatelji, živjet će ona s nama, a mi s njom.

IZ SV. MARTINA.

Ala smo mi čudni ljudi! Zapravo nismo čudni, nego rado kad god hoćemo da — zaplešemo. Bože moj, mladi smo, zdravi, pak da ne plesemo! Mi imamo i koju liricu u žepu pak nek ide i ona u hips, hops! Pak taj pjes je u lijepoj dvorani propalog Narodnog doma, pak i mrtav bi u njoj zaplesao, a kamo ne će mlada zdrava mladež! Jest, sada se drže plešovi svake nedjelje u Nar. domu. Jedne nedjelje, kada svirala gradska muzika, nije bilo u plešu ni u pjesu. A prošle nedjelje, kad svirali domači svirci za nedomaću korist i svrhu, bili plesači i plesatica više i previše iz svih sela, plesite. Mi držimo, da čemo odsad naprijed imati sve svake nedjelje ples u pokojnom Nar. domu; ali bismo se morali pitati sami sebe: Zašto i u koju svrhu i korist? Čemo samo ovdje reći, da nisu ti ples u našu korist, a ni u našu narodnu čast. Morame znati, da se ribe i miševi love mesom, slatkim mesom; i ljude se love dandanas — slatkim plesom. Mi ćemo reći još našim mladima: djevojkama: Pomislite što ste i kakovi stel A i to pomislite: Kamo nas vode plesovi. U plesu se mnogo potroši. Ples zahijeva nove, lijepe, modne odjeće, drage odjeće i postole. U plesu se pije. Sve to moraju platiti čače i mama. Zato mi roditelji ne smijemo dozvoliti, da nam se djeca vrtu u plesovima, da nam ples naše kuće. Mi ne možemo zabraniti plesove, jer ne gospodujemo; ali smo gospodari u kakvekuve plesadi; i djevojke će nas poimetni narodni plesadi; i djevojke će nas poslušati. Ako se hoće u izvanrednim slučajevima zaplesati, nek budu plesovi doma u našim selima!

Dva oca.

list i neki stari nož, kog je naš Češić držao u kući svakom na oku. Učinivši premetajuču i Ivanu Zivoliciu u Smoljanima. Ne mogavši mi kod ovog našeg dragog Zivolice ništa za nadju, otpušte se našem Boži Perkoviću u Račoniću kuću našem Perkoviću, našli su na jedan broj «Istarske Riječi» koji su sobom otuzeli. Pitali su našeg Božu gdje mu je zadnji broj «Istar. Riječ» i zašto ne bi na onako vješt italijankom jeziku mogao čitati koju italijanku novinu. Naš neustrasivi narodnjak odgovori im: Zašto vi ne možete čitati «Istar. Riječ»? Policijski mu komesar odgovori: «Ne možemo mi «I. R.» čitati jer ne znamo hrvatski.» A njima naš dragi Božo: «Ja, kad bih čitao kakvu novinu u tuđem jeziku, čitao bih, a ne bih znao što čitam, dočim «I. R.» čitam i razumim svaku riječ po riječ, pa meni je ova naša novina k srcu priručna, da je volim i ljubim kao svoje rođeno dijete.» Ne mogavši više ništa naći, oduzeše — kako spomenuti — jedan broj «I. R.» i otiđoše izjavivši, da će se opet doskora vratiti.

— Sino nam boli, što nam ne dolazi redovito naša najbolja učiteljica i tješteljica, a to je uistinu za nas «Istarska Riječ». Očekujemo je barem najkasnije svake nedjelje, a ona ne dolazi, Čujemo i čitamo — zaplijenjena je. Sino nam je žao, da je bila «Riječ» zarobljena radi dopisa iz našeg stoka. Po tomu smo spoznali, o čemu možemo danas razmišljati, a o čemu šutiti. Ali vremena su takova i prigovora nema. Ma mi smo sveistoživi, pa bili makar i mršavi. Mi sada još više volimo sve one, koji trepe i su progognjeni «Istar. Riječ» je muž, čovjek, pravi čovjek, a takova čovjeka i muža dandanas se proganja da se ga uništi. Kad bi bila «Istarska Riječ» kakva baba, ili nekakvo stvorenje u ljudskoj spodobi, koje se mijenja svaki mjesec četiri puta kao luna, kad bi ona govorila i pisala onako samo da laska i se prikupi bogatim i jakim, kad bi «Istarska Riječ» prodavala svoje poštenje i izdavala nacionalni naš osjećaj, onda ne bi se proganjalo i zaplijenjavalo. Za to još svaka naša čast i hvala! Pa da i umre, rekli bismo joj na grobu: Pala je kao što pada junak poštenjak. Ali pasti i umrijeti ne će, jer smo mi živi, jer mi nismo pali ni umri. Dokleđog budemo mi njezini prijatelji, živjet će ona s nama, a mi s njom.

IZ SV. MARTINA.

Ala smo mi čudni ljudi! Zapravo nismo čudni, nego rado kad god hoćemo da — zaplešemo. Bože moj, mladi smo, zdravi, pak da ne plesemo! Mi imamo i koju liricu u žepu pak nek ide i ona u hips, hops! Pak taj pjes je u lijepoj dvorani propalog Narodnog doma, pak i mrtav bi u njoj zaplesao, a kamo ne će mlada zdrava mladež! Jest, sada se drže plešovi svake nedjelje u Nar. domu. Jedne nedjelje, kada svirala gradska muzika, nije bilo u plešu ni u pjesu. A prošle nedjelje, kad svirali domači svirci za nedomaću korist i svrhu, bili plesači i plesatica više i previše iz svih sela, plesite. Mi držimo, da čemo odsad naprijed imati sve svake nedjelje ples u pokojnom Nar. domu; ali bismo se morali pitati sami sebe: Zašto i u koju svrhu i korist? Čemo samo ovdje reći, da nisu ti ples u našu korist, a ni u našu narodnu čast. Morame znati, da se ribe i miševi love mesom, slatkim mesom; i ljude se love dandanas — slatkim plesom. Mi ćemo reći još našim mladima: djevojkama: Pomislite što ste i kakovi stel A i to pomislite: Kamo nas vode plesovi. U plesu se mnogo potroši. Ples zahijeva nove, lijepe, modne odjeće, drage odjeće i postole. U plesu se pije. Sve to moraju platiti čače i mama. Zato mi roditelji ne smijemo dozvoliti, da nam se djeca vrtu u plesovima, da nam ples naše kuće. Mi ne možemo zabraniti plesove, jer ne gospodujemo; ali smo gospodari u kakvekuve plesadi; i djevojke će nas poimetni narodni plesadi; i djevojke će nas poslušati. Ako se hoće u izvanrednim slučajevima zaplesati, nek budu plesovi doma u našim selima!

Dva oca.

ROKAC.

IZ BUZESTINE

Sada se nama svima vrti po glavi veliko pitanje: Kako će biti s našim vinogradima? Da li ćemo ove godine imati vinu? Ova su pitanja za nas vrlo važna, jer bez vina i bez prodaja vina nama seljaci — ići će do zla Boga zlo! Vino bi moralo poravnati skoro sve naše dugove i namiriti poreze i daće. Vinogradarstvo i vino dakle za nas znači mnogo. Jest mnogo, a dnevno kiti i kiti; danas malo ujutro, večer malo navečer, a sutra će koji hip o podne, i mi se borimo proti bolestima luze kako bolje znamo i možemo. Sada se vidi baš na vinogradima koliko koji može, koliko koji znae i koliko je koji radin i marljiv. Ima na Buzestini, zdravih i bolesnih vinograda. Ima u nas sasama zdravih vinograda, a imade ih i sasama uništenih od peronospore i kukca pipe. Oni, kojima su vinogradi bolesni ili već uništeni, ti su naši ljudi ili nemarni ili neuki ili već sasama propali, jer oni koji su pravodobno, odmah iz početka, i zarana prije kiša i za kiša marljivo skopirali, ti su spasilji svoje vinograde, a sebi pridobili mnogo. Vinogradi su sada dobro svjedočanstvo o pameti i razboritosti, o radivosti ili lijenosti naših vinogradara. Slabi vinograd — slabi gospodari, slaba pamet i nemarnost.

IZ SV. MARTINA.

Ala smo mi čudni ljudi! Zapravo nismo čudni, nego rado kad god hoćemo da — zaplešemo. Bože moj, mladi smo, zdravi, pak da ne plesemo! Mi imamo i koju liricu u žepu pak nek ide i ona u hips, hops! Pak taj pjes je u lijepoj dvorani propalog Narodnog doma, pak i mrtav bi u njoj zaplesao, a kamo ne će mlada zdrava mladež! Jest, sada se drže plešovi svake nedjelje u Nar. domu. Jedne nedjelje, kada svirala gradska muzika, nije bilo u plešu ni u pjesu. A prošle nedjelje, kad svirali domači svirci za nedomaću korist i svrhu, bili plesači i plesatica više i previše iz svih sela, plesite. Mi držimo, da čemo odsad naprijed imati sve svake nedjelje ples u pokojnom Nar. domu; ali bismo se morali pitati sami sebe: Zašto i u koju svrhu i korist? Čemo samo ovdje reći, da nisu ti ples u našu korist, a ni u našu narodnu čast. Morame znati, da se ribe i miševi love mesom, slatkim mesom; i ljude se love dandanas — slatkim plesom. Mi ćemo reći još našim mladima: djevojkama: Pomislite što ste i kakovi stel A i to pomislite: Kamo nas vode plesovi. U plesu se mnogo potroši. Ples zahijeva nove, lijepe, modne odjeće, drage odjeće i postole. U plesu se pije. Sve to moraju platiti čače i mama. Zato mi roditelji ne smijemo dozvoliti, da nam se djeca vrtu u plesovima, da nam ples naše kuće. Mi ne možemo zabraniti plesove, jer ne gospodujemo; ali smo gospodari u kakvekuve plesadi; i djevojke će nas poimetni narodni plesadi; i djevojke će nas poslušati. Ako se hoće u izvanrednim slučajevima zaplesati, nek budu plesovi doma u našim selima!

Dva oca.

Franina i Jurina

Fr.: Kako se zove on tunel, ča smo ga malo prej pasali?

Jur.: Simpson.

Fr.: Šempjion?... Ai zemlja, po koj ovo sada letimo?

Jur.: To ti je Švajcarija, otkuda dobivamo on sir, ki se zove Jementaler...

Fr.: Dobar je on sir, ma je još bolji naš Istarski Jurino, znaš ti... da mane već nekako kosti bole od ove vrazje železnice? Zač se vozimo va trećem razredu, kad imamo slobodnu hartu za prvi?

Jur.: Zato, zač se va prvem voze samo gospoda, ka vavek spe, a va trećem narod, ki vavek neč poveda, tako da se čovek va tem trećem razredu more puno naučiti.

Fr.: Lahko j' tebe, ki govoriš nemski i francski, ma ja ki samo malo talijanski peštam, tu sam mek vamj kako i Turak na predike. Ča povedaju ti ljudi?

Jur.: Svega pomalo. Najviše se pogovaraju za svoji posli. Pogledaj samo malo, kakova je ova njihova zemlja! Kako je to sve lepo obdelano, urejeno! Ko bogatstvo, ka lepota!

Fr.: A ki zajik govore mej sobum ti ljudi? Jur.: Švajcari. Švajcari nisu pravo za pravo jedan narod. Oni su tri narodi. Ima mej njimi Nemci, ima Francezi i Talijani.

Fr.: Viš vraga! A kako živu ti ljudi skupa? Jur.: Koju se ča mejsobum, kako i drugi narodi po svete?

Jur.: Ne koju se oni... Oni imaju zakoni, kakoveh ima malo na svete. Oni se drže onega tepega nauka: Daj Nemcu ča j' od Franceza, a Talijanu ča j' od Franceza, a Nemcu ča j' od Franceza, a Talijanu ča j' od Franceza. Svaki od njih ima va svojem meste i va svojem kraje najsiere i najlepše slobodšćni i svitri ti živu kako i bubreg va loje.

Fr.: To mora bit jako lepo! Škoda da ni po drugeh krajev taku. A ki je dal tem ljudem takove i tolike slobodšćni?

Jur.: Sami su ih želi. Otkada su ovi ljudi prišli meje ove svoje strahovito vele gori, oni su varda oteli da budu slobodni, kako i oni jeleni i srne po njihovih šumah. Si čul kada povedat storiju od klobuka?

Fr.: Od kega klobuka? Jur.: Čekaj, da ti ju ja povedem. To ti je bilo prej sedam ale pak osam sto let. Va ono vreme vladal je va Nemškem cesar Alberto, sin onega znamenitoga Rudolfa Hazburškoga, pranonča pokojnega Franc Jožefa. Svi ti Hazburgovici bili su od starini grofi, a imeli su svoje imanje va Švajcarije. Kada su pak postali cesari, oteli su, da celu Švajcariju skuče pod svoju vlast.

Fr.: Kako i Franc Jožef Bosnu i Hercegovinu.

Jur.: Onako nekako. Cesar Alberto, zločest Nemčina, kega je malo kasneje ubij njegov rojeni neput Johan, poslaj je va Švajcariju jednega gubernatora, ki se je zval Gesler. On je temu Gesleru rekaj ov: «Digo, vi Gesler! Vi čete sada poč va Švajcariju za gubernatora. Gle-

POD L I S T A K

Djeva vilina roda

Narodna priča iz Istre.

Bio je nekoi staznan momak, kojemu se siromašna kućica od starne nagula s obronka Veprične ispod Učke gore. Nekog vrućeg ljetnog podneva vraćao se momak iz šume, noseći teško breme. Odnjekom spazi u travu ženско čeljadce, zavito lankim bijelim ruhom bez spona i šavova, a tvrdo je spavalo.

Momak je pristupio bliže i ugledao ljepotu-djevojku bijelog obraza i još bijelijeg lica. Zarko je istarsko sunce nemilo palo tu nježno pit, stoga mladik otkine veliku lisnatu granu te je preda djevojkom posadi u zemlju, da obrani od žestokih zraka. U to se mlada prena, otvori oči, pogleda u čudu momka te ga upita:

«Zašto si me zaklonio granom?»

«Da ti sunce ne opali bijelo lice!»

«Ona mu se mila namijesi i produži: «Kakvu želiš nagradu?»

On se nije usudio da odgovori, jer je bio plahe naravi, nije nikad imao posla sa ženskim čeljadetom pa mu se rado uklanjao. No ova

ga je djeva preko volje privlačila. Sad ga je opeo, mamila slatkim osmjehom:

«V. zar ne tražiš a ma baš nikakove nagrade?»

Oči su joj zasjale kao dvije zvijezde nebene, na potamnelom plavetnilu. Mladik čenao to odvažno:

«A ti deklia, depusti da bez prestanka gledam tebe i tvoju ljepotu. Znam, da se nikada do sita nagledati ne ću!»

Djeva je skočila na toge, koje je pomno prekrila, jer su joj bile izobličene poput mazinj kopta pa mu reče uz zvokan smijeh:

«A ti me onda gledaj! Gledaj me danas, gledaj sutra, pa tako do vijeka... to jest, dok ne mine ljeto, jer zimi nit ču se ovdje sunčati, nit ćeš me tražiti po burji i nevremenu!»

«A kako ti je ime, ljubljena deklia?»

«Ona mu pristapne:

«Vilina.»

«Bi li ti htjela početi sa mnom u selu, u rodnu moju kuću, gdje mi živi otac, stari ribar, i starija majka.»

«Hoću!»

«Bi li ti mi biti ženom? Tada bih te mogao gledati danas, gledati sutra, pa tako do vijeka, ne bi me gledala ni burja ni zima, ni nevrijeme!»

«Hoću! No jedno moraš da upamtiš! Nikad za života ne smiješ me zvati pravim mojim imenom «Vila», imade te moram smjestiti ostaviti pa me ne ćeš nikad više vidjeti!»

No to je ona nestala između kamenja i šikarja. Mladik je bio srušen od kamenja i rodne svoje kućice, sio se rodiljima za stol da ruča, ali nije nikako mogao da jede. Matka ga ispod oka zabrinuto gledala, a kad je pošao u staju, ona se otpufla za njim.

«Moj sinoko, telko mi te čaralo!»

«Mamica mila, to je bio sam anđeo s nebeshi! To je djevojka lijepa kao mjesčina, bijela kao pjenušasti valovi, a mila i blaga kao istarska zvončica! Mamac, ne mogu da živim bez nje, nek mi je tato dade za ženul.»

Stari su rado pristali pa se radovali krolko i lijepe: snas, od koja će stara kuća oživjeti. Kad ju je momak doveo i nio me vjenčao, čudilo se čitelo solo prekrasnoj vjenčnici.

Oni su tako proživjeli sretno godnice, onda im se rodila djevojčica, slika i prilika ma čine ljepote i blage krvi. A s dolaskom snabe kanga da se nad kućom presuo božji blagoslov. Zbog ih je suvado od svake nevolje i glada. Dot, bi kod čudne parnu koni: kod drugog opet pockrla sva sitna stoka od nove nepoznate

pošasti, a nekome vihor odnio nad glavom krov, to je kad njih sve teklo glatko i slatko. Mladi su se voljeli i lijepo pazili, no kadgobi bio muhio da ženu od mlja nazove njenim imenom, tad bi mu ona u strahu obe bijele ruke stavila na usne:

«Nemoj, dragi, inače odoh od tebe i uviekt!»

Nekog su se dana nad gorom nadvili tmasti oblaci, a muž stane uzdajati:

«To sluti na tuču! Ode naša mlada, lijepe naše grožđe i slatka rumena kapica!»

No žena mu se bezbrizno smješkala:

«Ne boj se, dragi, Tvojem vinogradu ne ću tuča nahuditi!»

Tuča e stala žestoko padati, kano da su se oblaci pomilili, a krupne ledene su grudn o zemlju udarale. Naokole je sve uništeno samo muzev vinograd — kao božje čudo — bio je pošteđen. Kad su iz oluje izšli za brieg, koćio se ondie grozd od grozda, krupno slatko zrne nabrekliu, a natunato htjelo da pupava.

Nekog letnog spomred čena naravno je, da Učke gore silan vetar po se povem Kvarneru razmahala čelma bura. Muž je sta jedkovati:

Naš veliki natječaj

Zapisnik komisije za veliki natječaj u „Istarskoj Rijeci“ god. 1925

Dne 22. jula 1925 sastala se je komisija, da prebroji, koliko imade kukuruznog zrna u boci od pol litre, a koju je bocu prije komisija bila zapečatila, te da odredi i konstatira, koji je natjecatelj dobio koju nagradu.

Komisija je konstatala, da se boca sa kukuruzom nalazi u istom stanju, kako ju je komisija bila zapečatila, t. j. da su svi pečati cijeli. Otvorivši bocu i prebrojivši sva zrna, komisija je konstatala, da je u boci

1206 zrna.

Natjecalo se je za nagradu 611 pretpatnika «Istarske Rijeci». Samo čitaonica «Gorska Vila» u Lanišću najavila je broj 1206, te joj prema tome pripada prva nagrada. Najbliže ovome broju bili su Josip Stepančić i Brščić Jure sa 1205 zrna te Vukić Šime sa 1207 zrna. Među njima se je zrebalo za II. III. i IV. nagradu te je Brščić Jure dobio drugu, Vučić Šime treću, a Stepančić Josip četvrtu nagradu. Iza ovih su slijedili Ante Skoflić i Josip Randić sa 1208 zrna i Josip Buždon sa 1204 zrna. I među njima se je vuklo zrebanje te je petu nagradu dobio Ante Skoflić, šestu Josip Buždon, a sedmu Randić Josip. Slijedili su im Puhalić Josip i Petrović Josip sa 1203 zrna i Jelisava Rade sa 1209 zrna. Zrebanje je Puhalić Josip dobio osmu, Jelisava Rade devetu, a Petrović Josip desetu nagradu. Najbliže ovima su zatim bili Grgo Buždon i Dujančić Benjamin sa 1202 zrna te Frane Kinkela sa

U Trstu, dne 22. jula 1925.

Članovi komisije:

Dr. Miran Kažin, s. r. — Joso Puhalić, s. r. Josip Božić, s. r.

vek svega ne dozna, kada gre malo po svete. Nego reci malo ti mane: kuda mi mislimo sada?

Jur.: Mogli bimo ravno do Parija, preko jedne grada, ki se zove Bazel, ma kada smo već tu, dobro ćemo storit, da malo skočimo do Jenjevi, kade je ono Lucheni ubil pokojnu kraljicu Lizabetu. Tamo je kancelarija. Wilczonove Lige Naroda, pak ćemo i to malo razgledat.

Jur.: A ča ne bimo mogli malo i do Ciriba, da malo vidimo, kako ono manovraju s beči?

Jur.: Moremo i tu malo pošpijat. A trebe da piškamo u onem meste, kade se dela od Jementaler. Kmač čekam, da se ga malo najim.

Jur.: Još tri stacioni, pak ćemo se skraćat i opravit, ča bude najpotrebije. A sada pustit me malo smirom, da gledam cve lepe zemlji, ove silne kravi, puna mleka, one čiste i bele seljačke kućice...

Jur.: A lepo je tuda, jako lepo, ma je mane sto tisuć puti lepše doma.

IZ MLAGOL OSINJA

Na poziv creskih rodoljuba, naš čestiti sugrađanin g. Ivković Rudolf podje u Cres, da tako vodi opstojecje gospodarske institucije. Ovih dana svrati se u Lošinj, da prenese tamo i svoju obitelj. Njegovim odlaskom Lošinj godi čestitog rodoljuba, koji je bio ovdje još jedina nada.

Tek što se razdanilo, jurio je sav svijet sa Veprioca na obalu, svaki je ribar prigledao svojcu nevolji, svaki udario u plač i lelek. Široko im sve uništio, samo u muzevo blago nije dirnuo. Sretnik je milu svoju ženu zagrlio i sav blažen uskliknuo:

«Ah, šta je Vila, Vila jelo!»

U tom trenu dosjetio se jadu, pritisnuo prste na usta, no bilo je prekasno. Vila ga gledala sva upropaštena, zvali od muke za vagnula, kano da će se salet na tle, ali u taj par se spustio na nju, svijelit oblačit te ju dignuo u planinu, a muž je ostao sam sa svojim djetetom i velikom svojom tučom.

Vila ih nije posve ostavila. Svake noći, kad bi na zemlji zamrla ljudska buka, dolazila bi im u pohode, milovala svog muža, redila ih hranila svoje dijete i nad njim bdila. Kadgod bi selo stigla nenadana nesreća, spustio bi se na muzevu imovinu gust oblak, kao moćni bijeli kralj, te bi lebdio nad nim krajem, doklegod ne bi minula pogibel.

Pod majčinom nevidimom paskom rasla je djevojčica, lepota-djevojka, a kad su ju odhranili, u onom kraju udala se i je postala pramaćkom lijepom plemena hrvatskih Istrana.

Antonija Krasović — Cvijete: Slavenske priče.

1210 zrna. Žreb je odlucio da Frane Kinkela dobije jedanaestu, a Grgo Buždon dvanaestu. Budući da nije bilo više nagrada to je Dujančić Benjamin iz Lupoglave ostao nenagrađen.

Prema tome dakle dobili su:

- I. nagradu od 600 lira u gotovom novcu: Čitaonica «Gorska Vila» u Lanišću;
- II. nagradu, 400 lira u gotovom novcu: Brščić Jure, Brščić Jure, Roverija, p. Vodnjan;
- III. nagradu, 5 kg kave: Vukić Šime pok. Andrije, Arbanasi kod Zadra;
- IV. nagradu, 10 kg šećera: Stepančić Josip, postolar, Vanganel, Marezige;
- V. nagradu, 2 muške košulje: Ante Skoflić, Pazin;
- VI. nagradu, 12 žepnih maramica: Josip Buždon, Lanišće br. 113;
- VII. nagradu, malu uru budilicu iz nikla: Randić Josip, posn. kapetan, Sv. Francisk, Lovran;
- VIII. nagradu, sliku Marka Kraljevića u okviru sa staklom: Puhalić Josip, Lanišće;
- IX. nagradu, jedan kibobran: Jelisava Rade, Perencići 99, Franciči, Matulji;
- X. nagradu, stroj za mačanje grožđa u vršenosti od 450 lira: Petrović Josip, Rezanci 29, Sv. Vincenč;
- XI. nagradu, 6 ručnika: Frane Kinkela, Zvonca 108, p. Breca;
- XII. nagradu, jedan sumpornaču: Grgo Buždon, Pala, stancija Cattaro.

Prebrojivši zrna u boci i rasporedivši nagrade, komisija je svršila svoj posao, a o tome sastavila ovaj zapisnik.

Englezi su praktični trgovci, a bolševički prefriganjani diplomati, a njihovo su države vezane jedna na drugu, pa sigurno ne će doći do kakvog prekida. To može doći samo u slučaju, da barem jedna od njih uvidi u prekidu svoju korist.

Položaj u Jugoslaviji

Nova vlada podala je u skupštini deklaraciju. Na nju su odgovarali demokrat Ljuba Davidović i samostalni demokrat Juraj Demetrović. Opozicija se drži dosta mirno prema novoj vladi i čeka da vidi rezultate sporazuma. Jedino oštro protiv sadašnje vlade nastupa slovenska pučka stranka, jer da u ovoj vladi isključeni Slovenci i da u sporazumu nisu sudjelovali Slovenci. Slovenska pučka stranka je proti ovoj vladi i iz tog razloga, što Stjepan Radić oštro napada klerikalce. Stjepan Radić je izjavio, da će Korošca (vodju pučke stranke u Sloveniji) pojesti. Korošec da je u Austriji mnogo postigao time što je bio svećenik. Kad je Korošec što trebao, pripasao bi crveni pojas i od Franje Josipa bi stvar lako isposlovao. Toga sada da u Jugoslaviji nema, pa baš stoga da je politika Korošca klimava.

Sa vladinom deklaracijom nisu bila sporazumna 4 poslanika Radčevića, koji su istupili iz hrvatskog seljačkog kluba. Pristupio je pak radčevićima slovenski zemljoradnički poslanik Pucelj.

Iza kako se je Radić povratio u Zagreb sa Bleđa, gdje je bio i audijenciji kod kralja; drugog je dana otputovao navečer u Beograd. Prvi put iza rata dolazi Radić u prijestolnicu. One iste večeri, kad je Radić putovao u Beograd, Pašić je otputovao u Karlove Vari. Mnoge su novine razno komentirale, što je Pašić otputovao pred nosom Radiću, kao da nije želio s njime se sastati. U Beogradu je Radić bio posvuda lijepo primljen. Vlada mu je priredila banket, ljubio se je sa svojim i poznatim prijateljima radikalnim poslanicima. Radić je u Beogradu držao par predavanja, a naročito novinarima: «Bio je za Beogradjane kao nekakvo čudo. Kudgod je išao, svuda su ga pratili fotografi i novinari da ga slikaju. Iz Beograda se je vraćio u Zagreb, a zatim otputovao u Bašku na otok Krk, gdje mu je i obitelj na ljetovanju.

Najveće djelo Jugoslavije iza rata je otvorenje ličke željeznice, koje se je sa velikim svečanostima proslavilo u Splitu u nedjelju dne 26. ovog mjeseca.

Čehoslovačka i Vatikan

Čehoslovačka vlada objavila je deklaraciju o Husovim svečanostima i o konfliktu sa Vatikanom s opširnim objašnjenjem ministara inostranih djela dr. Beneša o postanku konflikta u listovima od 19. jula. Čehoslovačka vlada izjavljuje, da za razvoj događaja, spojenih sa demonstrativnim odlaskom papinskog nuncijusa, ne može biti pozvana na odgovornost.

Odlaskom papinskog nuncija prekinute su veze Čehoslovačke republike sa Vatikanom, koje je vlada i pored mnogih žrtava nastojala da uređi tako, kako bi se uređenje odnosa crkve prema državi moglo bez ikakve borbe riješiti. Vlada, koja u cijeloj stvari postupa prema svojim pravnim dužnostima, ali imajući puno obzira prema osjećajima katoličkog stanovništva republike, sačekat će dalji razvoj događaja. Želi brzo rješenje spora, ali i upućuje pomirljivo i prema svim vjeroispovijestima i crkrama pravda rješenje svih crkveno-političkih pitanja u Čehoslovačkoj. Rješenje cijelog spora ne može se međutim drukčije zamisliti, nego li, da prilikom idućih Husovih svečanosti, sličan konflikt između Čehoslovačke republike i Vatikana ne smije nastati. Čehoslovačka vlada mora, naime prilikom pregovora sa Vatikanom imati garanciju, da će odredjenje Husovog dana državnim praznikom biti u buduću smatrano za riješeno važećim zakonom i da će o karakteru i načinu svečanosti toga dana u učesće države kao o unutrašnjo-političkoj stvari, rješavati isključivo i jedino, zakonski zastupnici čehoslovačkog naroda.

Svi čehoslovački listovi komentirali su ovu izjavu simpatično. «Narodni Politika» izjavljuje, da je vlada odlučno naglasivši državni suverenitet izrazila svoje stajalište. Ovc stajalište cijele vlade nesumnjivo jasno pokazuje, da način svečanosti Husovog dana određuju zakonski predstavnici naroda a nikako strane diplomate. Odlučnim tonom ucrtava Vatikan, da nikome neće dozvoliti, da dira u njezin politički suverenitet i da u pitanju suvereniteta nema niti će biti ikakvih pregovora. «Narodni Listi» pišu, da vladna izjava sadržava veliki unutrašnjo-državni program i jaku međunarodno-političku manifestaciju, zbog čega je djelo pravednog značaja. Sa stvarne strane ova je izjava vrhunac odlučnosti, izražene mirno, ali sa jasnom određenostu i naglasivanjem potpunog suvereniteta države. Legionarsko «Narodni Oslobození» primjećuje, da iza

Politički pregled

Rusko-engleski odnošaji.

Predstavnik sovjetske Rusije u Londonu, Rakovski, dao je u engleskim novinama opširnu izjavu o englesko-ruskim odnošajima. Konstatirao je da su odnošaji doduse napeti, ali da je isključeno, da bi moglo doći do prekida diplomatskih odnošaja.

Veliki dio engleske konservativne štampe — kaže Rakovski — radi da dodje do prekida i tu svrhu iskoristićuje sve incidente, koji su se dogodili, a mnoge incidente protusovjetska štampa izmišlja. Rusija pak sa zadovoljstvom konstatira da odgovorni predstavnici konservativne stranke ne idu ovim pravcem, jer dobro znadu, da od prijateljskih odnošaja sa Rusijom mogu imati samo velike koristi.

U Kitaju politike ovih dvaju država razilaze se, ali trebe istaći da Engleska nije složna ni sa drugim državama. Ruski interesi u Aziji ne podudaraju se sa engleskim, te Rusija razvija svoju politiku, koja se u ostalom ne razlikuje od one što ju je Engleska u drugim prilikama vodila u Aziji. Iz ovoga se ne smije izvesti da je potjecanje sovjetske Rusije nesmisleno i neprikladno sa postojanjem britanskog carstva. Doista, u postojećje prilike postoji i pogodba za prijateljske odnose između ovih dviju zemalja, te ova predrasuda podržava periodične krize između dviju vlada. A ipak nema tako suprotnih interesa, te bi bila dužnost obiju strana da se dodje do konačnog sporazuma. Ističe da je ruska javnost zabrinuta sa mogućnošću da se Rusija, nakon pristupa Njemačke u Društvo Naroda, nadje potpuno osamljena. Rusko-engleski ugovor od godine 1921. ne odgovara više kompliciranim ekonomsko-političkim odnosima između ovih dviju zemalja, ali je preuranjeno preuzimanje pregovora za novi sporazum. Oba naroda trebe da iskreno porade cko toga da pripreme zgodan teren za tako važno djelo.

dajte, da budete ča i moguće više strogo i nepravedan. Gulite i derite one gorske do koži, ne dajte njim mira ni potička, dokle se ne štafaju. Kada se budu štafali, oni te za sigurno dignut rebelijon, a oput čemo mi poć na njih s vojском, ukrotit čemo ih i Švajcarija će bit moja. Ste me razumel? — Na služen, Vaše Veličanstvo, rekao je on Gesler, čina i šal je va Švajcariju, da tamo dela, kako mu je bilo zapovjedeno.

Fr.: Kakova blaga su bili ti nekadašnji cesari i njihovi gubernatori!

Jur.: Kada j on Gesler prišal u Švajcariju, počel je tamo vraga delat. Nekemu bi znel oči, drugemu uho, trećemu bi osramotil ženu, četrtemu hćer, a ki bi samo malo žuknul — moral bi valje va pržun, od kuda teško da bi se kada živ vratil. Kako da mu to ni bilo dosta, jedan dan dal je zapičit na sred placu jedan visoki kolac, na kem je bil natakten njegov klobuk. Onda je dal razglazil po svoj zemlje okoilo, da će se od sada napred svi, ki budu pasevali po place morat pred njegovim klobukom sokrivat i lepo pokleknut. Ki ne bude to učinil, platić će svojom glavom svoj neposuhl.

Fr.: Ta čovek ni bil na pravem šeste. A ča j nato narod?

Jur.: Ljudi su gledali, da ne pasaju po onoj place. Ča će drugo? Nego va Švajcarije je va ono vreme živel neki lovac, ki se je zval Tel. To ti je bil junak nad svi junaki, a kurazan — da mu ni na svete bilo para. Ča bi umeril, to bi i trefit. Jedan prvi mal Kraljević Marko. On je jedan dan zel sobim svoja mala sinčića i luk sa strelicama (va ono vreme još ni bilo pušak) pak je šal ravno na placu kade j bil on klobučina.

Fr.: Vidi lozdejal! A je se sokril?

Jur.: Ni sokril ni poklonil se ni!

Fr.: A straža?

Jur.: Škotila j na njega i zahtevala je, da valje zname klobuk z glavi i da se lepo pokloni. A kada on ni htel, onputa je stražar naredil, neka gre s njim va pržun. On ni otel, i nastala ti je baruta, tako da se je stekal silan svet i ki zna, ča bi se bilo dogodilo, da ni va to prišal čni Gesler.

Fr.: Ona mrcina grda!

Jur.: Kad je ta Lucifer doznal, ča se j dogodilo, dal je zapoved, da sina onega lovcva Tela vežu za jedno stablo, ki j raslo nasred one placu. Kad su dete vežali, zel je Gesler jednu jabuku i stavil mu ju je na glavu. Kad je to učinil, rekao je Telu: — Ti imaš tu tvoju luk. Umeri na onu jaku, ki je navrh glavi tvoja sina. Ako ju trefiš, bit ćeš spasen ti i tvoji sin, ako ju ne trefiš, poginut čete jedan i drugi.

Fr.: Ma to je bila zver, a ne čovek. A ča j nato on brižan otac?

Jur.: Jednu je strelicu zadel za pas, a drugu je napel na luk i spružil. Strelica je trefila jabuku uprav po srede.

Fr.: Ta je znal gadjat — po sakrabojski!

Jur.: Kad je to videl Gesler, rekao mu je: — Dobro si trefil, i sada reci malo ti mane, za ča je imela služit ona druga strelica, ku si za pas zadel? Tel mu odgovoril: Da nisam, po kakovej nesreće, trefil jabuku, ona bi mi strelica bila rabila, da na mestu ubijem — vas.

Fr.: Dobro mu j odbrusil.

Jur.: Gesler se je na te besedi razjadil, zapovedel je, da se Tela hitz va pržun. Nego Bog je otel, da je Tel jedne noći pbežgal s pržuna, digal svu Švajcariju na noge i stavil se na celo rebelijonista i va malo vremena oslobodil svoju zemlju od onih prokleteh vrzi, ki su pilir krv njegovoga dobrega naroda.

Fr.: Lepa sticija!

Jur.: Nju ti zna svaki Švajcar napamet i zato su čni ljudi onako ponositi na svoju slobodu.

Fr.: Borme, moru i bit! Bože moj, ča ti čo-

«Aj me, ženo, zašto nijesmo obrali rane kruske i jabuke, bura će nam unistiti sav naš voćnjak!»

No žena mu se bezbržno smiješkala:

«Ne boj se, dragi, Tvojem voćnjaku ne će bura nahuditi!»

Kad su poslije bure izišli u voćnjak, ljulaše su se na velikim granama sočne jabuke i kruske plemenite vrste. Kad je došla jesen, bo je ribolov u Kvarneru bogatiji no ikada. Istarski ribari spremili za zimu mnogo ribe i spalvali bez briže. No neke noći udar: «ga žestok široko!», raznese sve ribarske barke, skupioje velike mreže, što su se na obali sušile pa i daščare sa ribarskim spružama. Od silne lomljave probudio se muž, gledao kroz prozor i čuo, kako more lupa i bijesni. On zajauče:

«Zalonsa mi majkal Sve nam je široko odšlo, barke, mreže pa i daščaru na obali! Ode naš kruh i naša sreća!»

No žena mu se bezbržno smiješkala:

«Ne boj se, dragi, Tvojoi barci, ni tvojim mrežama, ni daščari ne će široko nahuditi!»

*) Heljar.

ove izvaje stoje dva ministra lidove (katoličke) stranke. Vatikan u buduću mora mirno primiti na znanje ono, protiv čega je ove godine protestovao. Smatra li pak za nemoguće, da i uz takve okolnosti ima kod češke vlade diplomatskog predstavnika, to ga onda neće imati. I ako mirno, ipak je jasno rečeno, u čemu nije moguć nikakav kompromis i nikakvo ustupanje. Socijal-demokratski list "Pravo Lidu", prima s radošću i odobrenjem vladinu izjavu i konstatuje, da je i u izvaji porud blage stilizacije rečeno sve, šta je narod očekivao i zahtijevao.

Slaba nada na promjene u Bugarskoj.
Poznato je, da je u Bugarskoj vrlo jednostavna metoda kako treba postupati s političkim uspješnicima. Čovjeka, koji dođe policiji u ruke i ode u zatvor, jedne dana samo «nestane». Stvar se objasni, ako je potrebno, a obično se ni ne pita za objašnjenje. Nestane ga obično na ovaj način: u zatvoru dobije bod pod rebra, službeno zato, jer je «bio pobjeći», no opazili su ga i kad se nije htio pozivu pokoriti, straža je morala vršiti svoju dužnost. Tako ih je «pobješlo» već na tisuće iza smrti Aleksandra Stamboljškoga. Svi su odlazili istim putem u smrt.

Opozicija protiv Cankova bila je vrlo jaka i među građanskim slojevima odmah u početku. U tu se opoziciju osim pristaša Radoslavovske politike svrstavali vrlo odlični političari iz drugih građanskih stranaka, naročito pak iz redova radikalne stranke, koja baš u posljednje doba energičnije stupa na pozornicu. Opzijski demokratski elementi su čitavo vrijeme zahtijevali humanitarniji način borbe i kompromis odnosno pravедnije odnose prema velikom dijelu zemljoradnika, uključivši emigrante. Ta su se opzijska nastojanja prenijela i u oficirsku ligu, gdje su zauzimala već vrlo konkretne oblike i dala pobudu za odlučan stav protiv vlade g. Cankova. No većina je ustrojila na strani režima, koji je s pomoću makedonstvujućih vrlo utvrdio svoju poziciju.

U najnovije se doba opozicija protiv vlade Cankova opet ojačala i množe se navještanja, da će se ona morati maknuti i načiniti mjesta umjerenijim političarima. No treba se bojati, da su ta navještanja preuranjena. Borba u Bugarskoj vrši se u znaku ekstremnosti i kako režim Cankova i njegovih pomoćnika predstavlja izrazitu skrajnost, čini se, da se ne može misliti, da bi se mogao tako brzo srušiti, a da bi se promijenilo raspoloženje u redovima demokratskog bloka, zato on nema dovoljno znakova. Promijenili bi se u najboljem slučaju mnoge osobe, a ne duh i metod režima. Parlamentarna je pak opozicija još preslaba, da bi mogla postati opasna.

Tako se čini, da će Bugarska još neko vrijeme stupati dalje po dosadašnjem putu.

Agrarna reforma u Poljskoj.

U poljskom sejmu (parlamentu) se raspravlja o agrarnoj reformi. Lijeve stranke i slavenske narodne manjine su protiv nekih paragrafa reforme, jer da priznaju otkup veleposjednicima, a s druge strane da se dovoljno ne gleda na interese manjina. Za vrijeme raspravljanja u sejmu došlo je do tužnjave i skandala. Sada je pak sama vlada posredovala između većine poljskog parlamenta i slavenskih manjina. Sastanak predstavnika poljskih ljevičarskih i srednjih stranaka održao se u prisustvu ministra poljoprivrede i maršala skupštine Rataja. Nakon dugih nesporazuma postignut je konačno sporazum u svim spornim pitanjima. Zahtjev narodnih manjina, da se zemlje pravoslavni crkvenih općina i manastira, razdijele samo pravoslavcima, primljen je. Sa još nekoliko drugih odredaba osigurani su bar djelomično interesi narodnih manjina. S pregovorima će se i dalje nastaviti, pošto opozicija namjerava, da postavi još nekoliko važnih zahtjeva. Rad u varšavskom parlamentu i ako je još uvijek dosta buran, ipak je mnogo mirniji nego prije nekoliko dana.

Poljski ministar izvanjskih poslova Skrzynski došao je u Ameriku. Državni sekretar Kellogg primio ga je u Washingtonu i s njime raspravljao o trgovačkim evropskim problemima.

Domaće novosti

Promocija.

Ovih je dana promoviran u Gracu za doktora sveukupne medicine naš Istranin gosp. Dinko Kozulić iz Malog Lošinja. Mladom liječniku iskreno čestitamo i želimo mnogo sreće i uspjeha u njegovom radu.

Rok za izmjenu sitnog novca produžen.
Rok za izmjenu sitnog novca od 5 i 10 centezima (patakuna) je produžen do 31. augusta.

Tražbine napram a. u. eraru.

Ministarstvo finacija će isplaćivati predujam (na račun), od 70% za tražbine protiv bivšeg austro-ugarskog eraru, koje izvaju iz redovnih ili neredovnih kvartala. Davači će se ovaj predujam samo za štete, koje su jednake ratnoj šteti. Dakle za one tražbine, koje su prijavljene na finacijsku Intendenciju. Ove su tražbine bile prijavljene do 24. aprila ove godine. Nema predujma za tražbine, koje su predane na prefekturu (t. j. tražbine za vojničko odjelje, za penzije, za nadnice itd.). Za isplatu predujma treba učiniti molbu na finacijsku Intendenciju, kojoj si prijavio tražbinu. Rok za ulaganje molba za predujam je do 6. augusta ove godine. Političko društvo «Edinost», odbor za Istru, sastavljajući će svojim članovima i pretplatinicima «Istarske Riječi» ove molbe za predujam.

Kako se sastavljaju molbe za ovaj predujam:

Molbu napiši ovako:
All' Illustrissimo Signor Intendente di Finanza Pola (Trieste).

Addì 20 aprile 1925 avevo presentato alla R. Intendenza di Finanza in Pola (Trieste) la denuncia dei crediti, che mi spettano in dipendenza delle requisizioni a. u.

A sensi del R. D. L. dell'11 gennaio 1925 N. 50 chiedo che mi sia concessa un'anticipazione nell'ammontare del 70% dell'Indennizzo, spettantemi secondo l'accordo del 6 aprile 1922, concluso a Roma fra l'Italia, l'Austria e l'Ungheria.
(Ime, prezime, ime oca i majke i mjesto boravka).

Ulaganje molbe za Dječku Maticu.

Djaka Matica u Trstu javlja, da prima molbe za školsku godinu 1925/26 do uključivo 31. augusta ov. god. Bez iznimke sve molbe moraju biti napisane na formularu izdanom od društva, a koji se dobije kod svih dječjih društava Juljske Krajine i u uredu Dječke Matice u Trstu, Via Fabio Filzi 10. I tko želi imati formular direktno od Dječke Matice, nek pošalje točan naslov i neka prijavi u pismu marku od 60 centezima. Opominje se, da će se uzeti u obzir samo molbe običnih djaka, koji će sakupiti nekoliko članova za Dječku Maticu. Pristupnice za nove članove se dobije u uredu D. M. i kod svih dječjih društava. Istodobno napominje D. Matica, da djaci, koji su navršili 17. godinu, su i sami članovi. U protivnom slučaju su članovi njihovi roditelji.

U svakoj molbi, u kojoj moraju biti navedeni razlozi, radi kojih se molbi potpora, moraju biti priloženi svi dokumenti: 1) sirovašni list; 2) dokaz da molilac pohađa školu; 3) dokaz da je prošlo godište svršio s dobrim uspjehom (ako nije tek početnik). Kod visokoškolača da je položio pretpisane ispite, odnosno kolokvije; 4) domovnicu (potvrdu o državljanstvu). U molbi mora da bude navedeno sve, što tvori podlogu za pravilno rješenje iste.

Skupština visokoškolača, članjenih u Dječkoj Matici.

Djaka Matica u Trstu javlja, da će se visokoškolska skupština svih u društvo učlanjenih visokoškolača vršiti dne 23. augusta ov. god. u Trstu s običnim dnevnim redom. Aktivno i pasivno pravo glasa imaju visokoškolski, koji su se upisali u Dječku Maticu do 1. januara ove godine i koji su u redu sa članarom.

Vjenčanje.

Dne 26. ovog mjeseca vjenčao se je u Vodicama američanski građanin gospodin Petar Šverko, sin našeg poznatog poštenog rodoljuba gosp. Šverka sa gospođicom Ivankom Rotar iz naše čestite narodne obitelji. Na svadbi se je sakupilo 240 lira za narodne ustanove.

Mladome paru čestitamo i želimo im obilne sreće u njihovoj budućnosti.

Razgovori Franine i Jurine.

Razgovori Franine i Jurine zanimali su dosada samo naše Istrane. Sada pak vidimo da njihove razgovore preštampanjui i druge novine. Nezavisno glasilko radnog naroda «Svijet», koji izlazi kao dnevnik u New-Jorky, već je nekoliko puta donio razgovore naših starih političara. I u broju od 10 ovog mjeseca u tom novini je preštampan razgovor Franine i Jurine, gdje govore, kako su bila skinita slova sa spomenika u Opatiji i kako su tom prilikom skoro naši ljudi postradali.

Vidimo dakle, da naš Franima i Jurina uživaju veliki glas, kad njihove govore prenašaju i velike novine u Americi. To je lijepo priznanje i njima, a i «Istarskoj Riječi».

Požar u Kozini.

Prošle sedmice zapalila se je stala poznatom našem narodnjaku u Kozini gosp. Franji Sturm. Samo požrtvovnošću susjeda uspelo je, da se oganj ograniči i da nisu se zapalile kuće. Sturm trpi štetu od 15.000 lir, a stala je bila osigurana za 6000 lira.

Okrružnica Njemaca iz Poadžija u Beču.
Njemci iz Poadžija (južnog Tirola) talijanski građani, koji žive u Beču, kako javljaju bečke novine, predali su svim poslanicima evropskih država spomenicu o položaju Njemaca pod Italijom. U spomenici apeliraju na savjest svih kulturnih naroda.

Svega po malo

Izvozna trgovina u Jugoslaviji.

Izvoz Jugoslavije je ove godine znatno povećan. Tako je u prva četiri mjeseca 1925. izvezeno iz Jugoslavije 1.337.804 tona (1 tona je 1000 kilograma) u vrijednosti od 244.777.228 zlatnih dinara. U mjesecu maju ove godine izvezeno je 448.836 tona u vrijednosti od 75.763.366 zlatnih dinara. I u mjesecu maju kukuruz je bio najvažniji izvozni artikal. Od nove žetve kukuruza, počev od 1. novembra 1924. pa do 1. juna ove godine izvezeno je 72.612 vagona kukuruza. Kukuruz se izvažao u Rumuniju, Austriju, Čehoslovačku i Italiju, drvo u Italiju, Mađarsku i Francusku, jaja u Švicarsku, Njemačku i Austriju, živa goveda u Italiju, Grčku i Austriju, bakar u Njemačku i Rumuniju, sviježe meso u Austriju i Italiju, cement u Egipat, Grčku i Tursku, koži u Austriju, Italiju i Njemačku, olovo u pločama u Englesku, Austriju i Italiju, a hemelj u Čehoslovačku, Austriju i Švicarsku.

Kuhar engleskog kralja.

Jedan od najbolje plaćenih državnih namještenika u Engleskoj je glavni kuhar engleskog kralja. On ima plaću kao general, a radi vrlo malo. Skrb se samo za kraljev objed i večeru, a za doručak ga nije briga. Dolazi u kraljevsku palaču svaki dan u automobilu u 11 sati i nadzire spremanje i serviranje objeda. U 1 sat poslije podne izlazi i slobodan je do 6 sati, kad dodje da nadzire za večeru i daje odredbe, što će se drugi dan kuhati. Za ovaj svoj posao on prima preko 50.000 franaka godišnje.

Veliki požar u Ateni.

Dne 19. o. m. desio se u Ateni u glavnom gradu Grčke, veliki požar u skladištu pomoćnice za blizit istok. Skladište je skoro posve uništeno.

U njemu su bile zalih hrane, zatim obuća, odijela i benzin. Još dan prije stiglo je iz Sjedinjenih država 1200 sanduka raznih odjeća i 4000 vreća brašna. Šteta nadilazi jedan milijun dolara. Ovaj se požar dovodi u vezu sa odredbom ministra Pangalosa, koji je dao povesti sudbenu istragu protiv nekoliko namještenika komisije za grčke bjegunice. Ti su članovi komisije namještenici Saveza Naroda, a bili su optuženi, da su počinjali ponevjerjenja. Radstvo je upadilo među nižim namještenicima petoricu osuđujućih individua. Skladište je bilo osigurano na 650.000 dolara.

Tragična smrt djaka u Našicama.

U Našicama u Hrvatskoj dimičarski naučnik Josip Mayer upućujući na golubove iz puške pitariče (fibertla) nehotice je ubio 13-godišnjeg Dragutina Vega, učenika VI. razreda građanske škole. Puška je bila zatajila, a Mayer je nešto oko nje priljao, kod čega se Vega namakao pred cijev. U to je puška iznenada opalila i zrno udarilo Vega u desnu stranu prsa. Na mjestu je ostao mrtav. Segrt Mayer je od straha pobjegao u sumu i nije se vratio.

Žena u Indiji.

Prema prošlogodišnjem popisu, živi u Indiji oko 200.000 djevojčica ispod 5 godina, koje su već udate; broj udatih žena do 10 godina iznosi 2.000.000, a od 10 do 15 godina 6.000.000 i od 15 do 20 godina 9.000.000. Naravno da već dio ovih brakova nije «iz ljubavi», već je to manje više trgovina između roditeljskih kuća. Po starom običaju otac se još prije mora postarati da kćer nađe muža. Tko to ne uradi, smatra se za čovjeka, koji će na onom svijetu biti teško kažnjen. Poslije svršenog vjenčanja djevojčica se vraća domu svojih roditelja, koji je mužu predaju tek kad njoj bude 10 do 15 godina. Pa ipak u Indiji ima matera, kojima nema više od 13 godina i baba od 25 godina. Danas u indijskom carstvu ima oko milijun udovica, od kojih 10.000 ispod 5 godina, 50.000 do 10 godina i 275.000 do 15 godina. Preudaja je isključena.

Darovi.

Prigodom vjenčanja g. Petra Šverko i g. Ivanku Rotar iz Vodice, sabralo se lira 240 i 40 dinara, i to: za fond «Istarske Riječi» lira 80 i 40 dinara, za Dječku Maticu lira 80 i za Učiteljsko društvo lira 80. — Darovali su: po 50 lira Šverko Petar; po 25 lira Ivanka Rotar i Ivan Rotar; po 15 lira Šverko Petar i obitelj Čok; po 10 lira Grgo Rotar, Ribarić Ivo, Šverko Živko, Bradetić Antun, Rupena Jadre, Šverko Mate i Šverko Marija; po 5 lira obitelj Posedel, Ribarić Josip diak, Ribarić Antun, obitelj Ribarić (Opeltija), Ribarić Tezera Dračič Josip, mlekari u Brestu; po 3 lire Ribarić Antica; po 2 lire Ribarić Milan

(Opeltija), Ribarić Ivo i Rupena Antun; i liru N. N.; Šverko Antun, učitelj u Vrbanju 40 dinara.
Na kongresu jugoslavenskih srednjoskolskih u Italiji sabralo se za društvo «Prosveta» sjelek za Istru, lira 44.25.
Nadalje daruju za društvo «Prosveta», odsjek za Istru, Dođić Mihael lira 20 i Novak lira lira 10.
Marica Cerovac daruje za fond «Istarske Riječi» lira 5.

ISPRAVAK.

Medju darovima objavljenim u posljednjem broju potkrala se mala pogriješka. Mjesto: U istu svrhu daruje za «Ist. Riječ» predsjednik društva «Quarnero» u Opatiji lira 100, ima d. stoji Mjesto vijenca na odu društvenog predsjednika pok. Rikarda Tomašiča, namještenik društva «Quarnero» daruju lira 100 za fond «Istarske Riječi».

Tudja valuta na trščanskoj burzi.

Trst, dne 29. jula 1925. Jedna engleska lira sterlina 133 italij. lire; i američanski dolar 27.25 do 27.45 italij. lire; 100 švicarskih franaka 532—537 italij. lire; 100 francuskih franaka 130 italij. lire; 100 češkoslovačkih kruna 81 italij. lire; 100 jugoslavenskih dinara 48 do 48.50 italij. lire; 1000 mađarskih kruna 38—39 italij. centezima 100 austrijskih šilinga 382—392 italij. lire

Izdavač, direktor i odgovorni urednik:
- IVAN STARO
Tiskar: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

**Ivanka Rotar
Petar Šverko**

vjenčani

Vodice, dne 26. srpnja 1925.

KUPUJEMO i plaćamo po najvišim cijenama drva za ogrijev, drveni ugljen, brašna i bukovka debla, suhe pečurke, med, mlijeko, jaja, maslo itd. Kmetstvo-Trgovačko Društvo, Trieste, via Raffineria 4.

OSTERIA ALLA CITTA' DI CHERSO. Riječka — Via G. Garibaldi 7 (vlasnik Vinko Stihovič) preporuča svoje vlastito vino uz dobru domaću kuhinju.

MED u svakoj količini a i u paknjima kupuje ŽNIDERSIĆ & Co. u Bistrici (Prov. del Carnaro). Pošaljite uzorac.

ALOJZIJ POVH
PIAZZA GARIBALDI 2, prvi kat
Telefon 3-29
Najveće skladište satova i zlatnih predmeta u Trstu
Prodaje i na obroke

Fotograf Matko Gortan u Pazinu
preporuča si općinstvo mjesta i okolice svoju **fotografsku radionu**
Izdaje liru svakovečne fotografije. Fotografije za putnike (pašaporta) izgotovljuje u roku 1 sata.
SVOJ K SVOMU!

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove

kupuje
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Mazzini 46

RIJEČKA PUČKA BANKA D. D.
Piazza Dante - FIUME (RIJEKA) - Piazza Dante
Glavnica: Lit. 10.500.000— potpuno uplaćenih
Prima štedne uloške uz najpovoljnije uvjete. Podjeljuje zajmове na vrijednosne papire te se upoće bavi svim bankovnim i štedioničnim poslovima.
Telefon br. 7-34. - Dopisništvo br. 10-49 - Ravateljstvo br. 6-87 Interurban br. 797